

POSTANOWIENIE

Dnia 23 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania W. O.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.
o zwrot nienależnie pobranej renty w drodze wyjątku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 marca 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 22 października 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 22 października 2015 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczonego W. O. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. z dnia 28 listopada 2014 r., zmieniającego zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń I Oddziału w Ł. z dnia 27 lutego 2012 r. i ustalającego, że ubezpieczony jest zobowiązany do zapłaty odsetek ustawowych od dnia 13 listopada 2012 r. do dnia zapłaty od nienależnie pobranej renty w drodze wyjątku w kwocie 19.397,51 zł i oddalającego odwołanie w pozostałej części.

Ubezpieczony W. O. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 22 października 2015 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest art. 138 ust. 2 pkt 1 oraz ust. 4 i 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych, a także art. 2 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) Nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 2009 Nr 284, str. 1).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego dotyczącego problemu interpretacji pojęcia zawiadomienia organu rentowego przez ubezpieczonego o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, o którym mowa w art. 138 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i potrzeby rozstrzygnięcia, czy takiego zawiadomienia można dokonać za pośrednictwem innej instytucji, w tym zagranicznej instytucji (w szczególności innego państwa członkowskiego UE) zajmującej się wypłatą świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej

charakterze elementu interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada również przypomnieć, że w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. pośród wielu postanowień Sądu Najwyższego: z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 296/11, LEX nr 1214580; z dnia 11 czerwca 2013 r., II UK 71/13, LEX nr 1331300). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty

przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zdaniem Sądu Najwyższego, problem sformułowany we wniosku skarżącego, nazwany przez niego istotnym zagadnieniem prawnym, nie spełnia wyżej określonych kryteriów przede wszystkim dlatego, że został już rozstrzygnięty w jednolitym w tym względzie orzecznictwie Sądu Najwyższego. Jak wyjaśnił bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 lutego 2009 r., II UK 204/08 (LEX nr 736736), użyte w art. 138 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach sformułowanie „powiadomiła” wskazuje na czynne działanie ze strony osoby pobierającej świadczenie, wyraźnie ukierunkowane na uświadomienie organowi rentowemu zajścia określonych okoliczności. Bezwzględny warunkiem jest więc to, aby źródłem tej informacji była osoba pobierająca świadczenie (ewentualnie jej pełnomocnik lub inny przedstawiciel prawny). Jeżeli zaś organ rentowy uzyska informację o zajściu okoliczności z art. 138 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach od innej osoby, podmiotu (np. pracodawcy), będzie to stanowić „pozostały wypadek” w rozumieniu art. 138 ust. 4 *in fine* powołanej ustawy. Wypada również podkreślić, że analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 6 lutego 2013 r., I UK 475/12 (LEX nr 1308054) oraz z dnia 20 stycznia 2016 r., II UK 9/15 (dotychczas niepublikowanym).

Jak wynika, z kolei, z lektury pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, Sądy *meriti* w pełni respektowały przedstawioną wyżej wykładnię art. 138 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach, biorąc ją pod uwagę przy dokonywaniu oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego. Jak wynika natomiast z ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd drugiej instancji, którymi Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest związany w postępowaniu kasacyjnym, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie musiałby je uwzględnić przy rozpatrywaniu podniesionych w tej skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, ubezpieczony nie powiadomił osobiście Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o pobieraniu na terenie Niemiec świadczeń pieniężnych. Nie powiadomił również niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej o pobieranym w

Polsce świadczeniu rentowym. Informację o pobieraniu świadczeń na terenie Niemiec polski organ rentowy uzyskał zaś wyłącznie od niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazał potrzeby przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dlatego też, opierając się na treści art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.